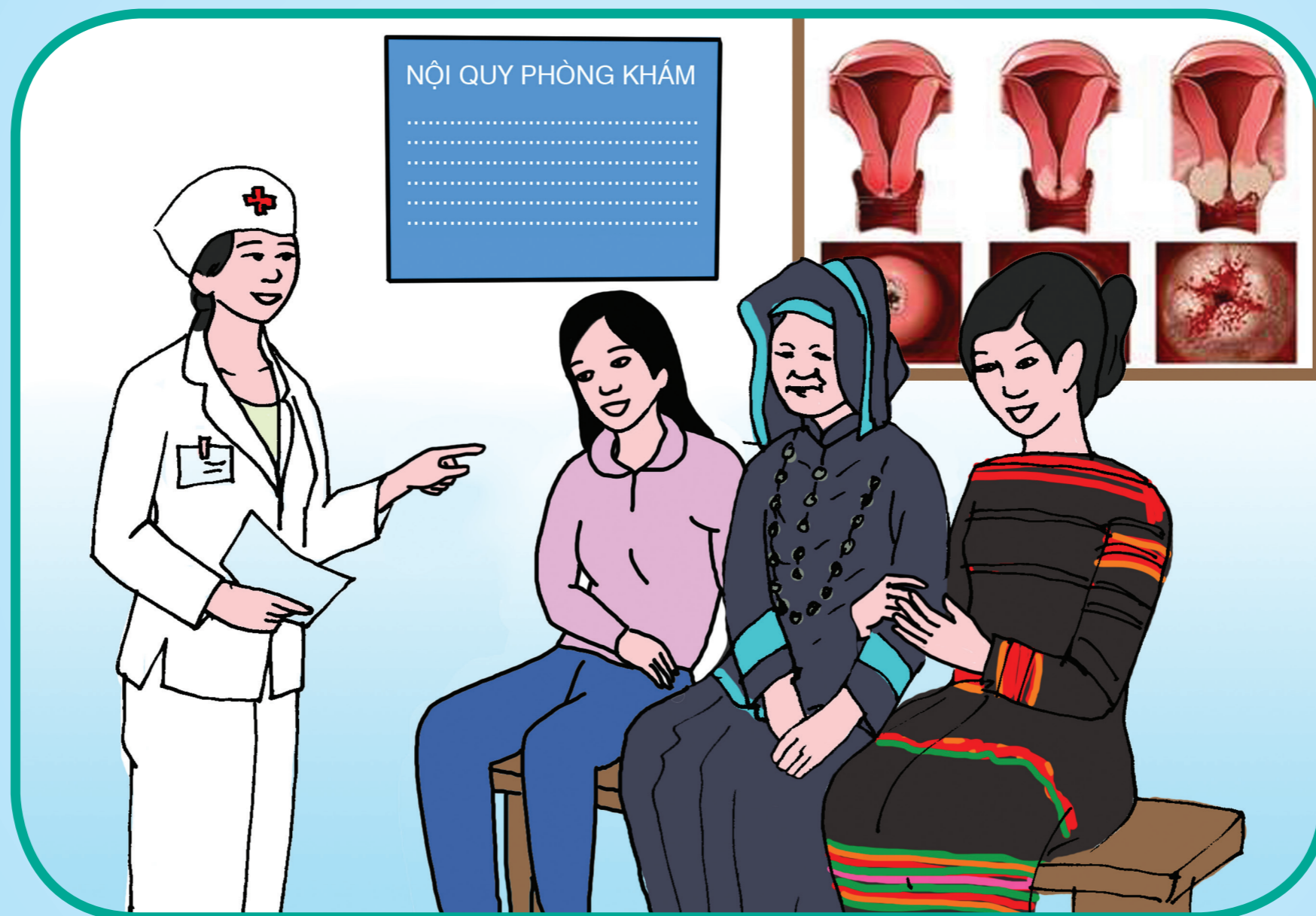

HƯỚNG DẪN TƯ VẤN DỰ PHÒNG VÀ KHÁM SÀNG LỌC UNG THƯ CỔ TỬ CUNG

(Tài liệu dành cho cán bộ y tế cơ sở)

Tài liệu được phát triển trong khuôn khổ dự án “Tăng cường bằng chứng cho truyền thông phòng chống ung thư tại Việt Nam” của tổ chức HealthBridge Canada do Atlantic Philanthropies tài trợ

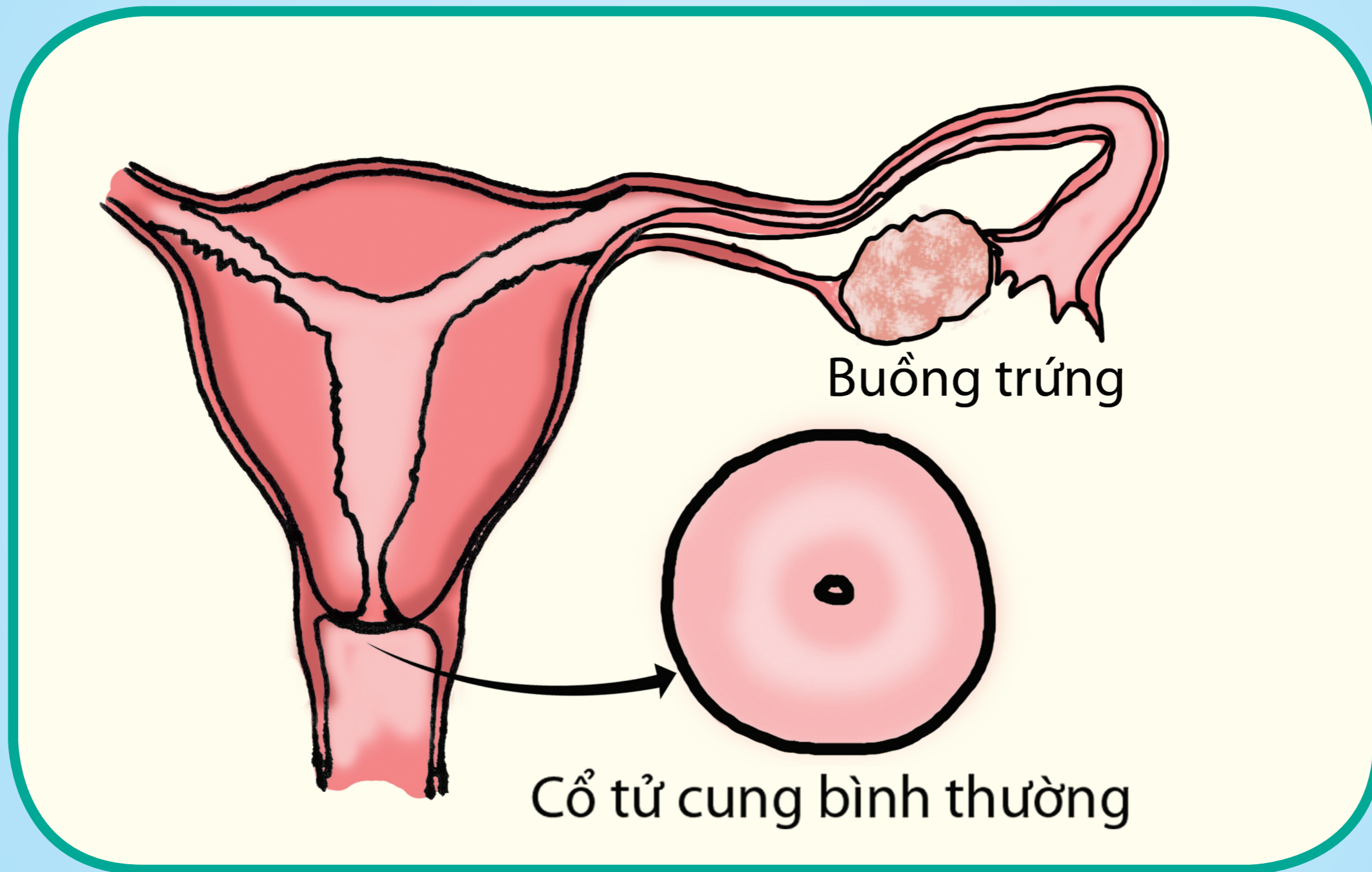
Tháng 1/2013

HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG TRANH LẬT

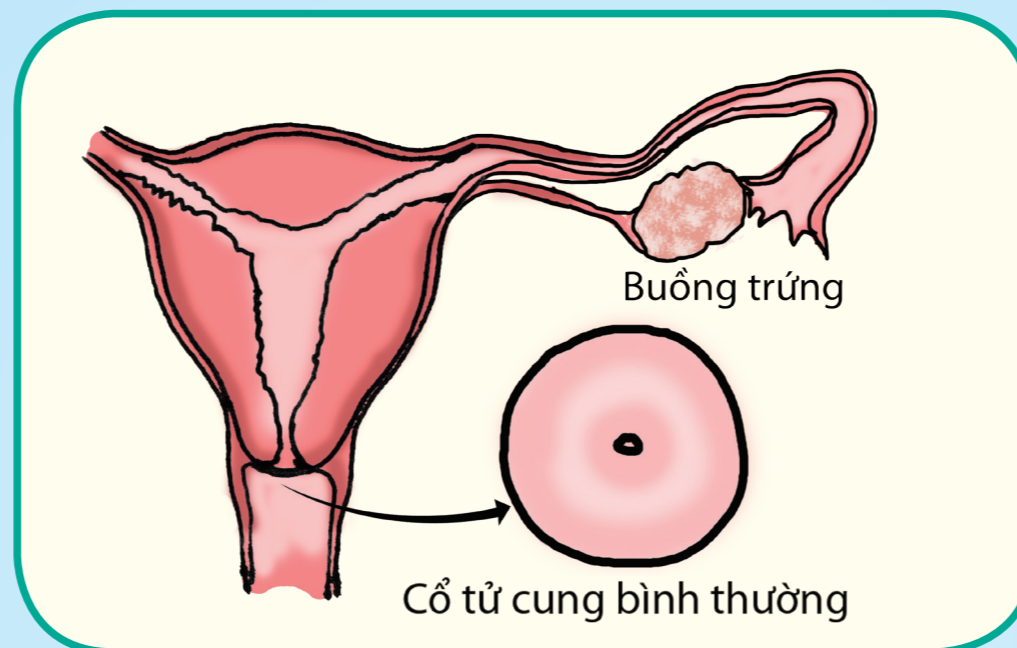
- **Mục đích của tranh lật:** Sử dụng tại cơ sở y tế để tư vấn cho phụ nữ về ung thư cổ tử cung, đặc biệt đối với phụ nữ từ 40 tuổi trở lên.
- **Địa điểm tư vấn:** Phòng khám phụ khoa và tại cơ sở y tế huyện/xã. Cán bộ y tế cần đảm bảo việc tư vấn được tiến hành riêng tư, không có người nào khác ra vào trong khi tiến hành tư vấn.
- **Thái độ và lời nói khi tư vấn:** Cán bộ y tế cần thể hiện thái độ quan tâm, ân cần, chú ý lắng nghe, tôn trọng người bệnh. Không vừa nghe, vừa làm việc khác hay sử dụng điện thoại. Dùng từ ngữ đơn giản diễn giải thuật ngữ y học để người bệnh hiểu rõ. Tận tình, kiên nhẫn và điềm đạm khi trả lời các câu hỏi của người bệnh.
- **Trước khi tư vấn**

Trước khi tư vấn, cán bộ y tế cần nói chuyện thân mật, có thể bằng những câu hỏi như: *Chị tên là gì? Chị có gia đình chưa? Có mấy cháu rồi? Chị có điều gì lo lắng? Chị cứ nói thoải mái nhé, đừng ngại. Tôi đang nghe chị đây. Tôi ở đây để giúp chị...* đồng thời hỏi về tiền sử, cảm giác của người bệnh, lý do người bệnh lo lắng, vv...
- **Cách sử dụng tranh lật**
 - » Đặt tranh lật lên bàn, quay phần có tranh về phía người được tư vấn. Phần nội dung chi tiết cần tư vấn quay về phía cán bộ y tế.
 - » Lần lượt lật ngược từng tờ từ mặt trước sang mặt sau khi trình bày hết nội dung ở mỗi trang.
 - » Mỗi khi trình bày xong nội dung ở từng trang, hỏi xem người được tư vấn có câu hỏi gì, hay có điều gì không hiểu, không rõ.
 - » Tùy vào tình trạng và hiểu biết của người bệnh, cán bộ y tế có thể chọn giới thiệu một số phần hay toàn bộ nội dung trong tài liệu này.
 - » Giải thích các từ chuyên môn, khó hiểu trong tài liệu để người bệnh hiểu rõ.
- **Quyết định:** Khi trình bày xong nội dung, hãy thảo luận với người bệnh để đưa ra quyết định phù hợp với tình trạng của họ.
- **Giữ bí mật:** Cán bộ y tế cần giữ bí mật toàn bộ các thông tin của người bệnh. Đồng thời cho họ biết rõ rằng thông tin về họ sẽ được giữ bí mật.

CỔ TỬ CUNG

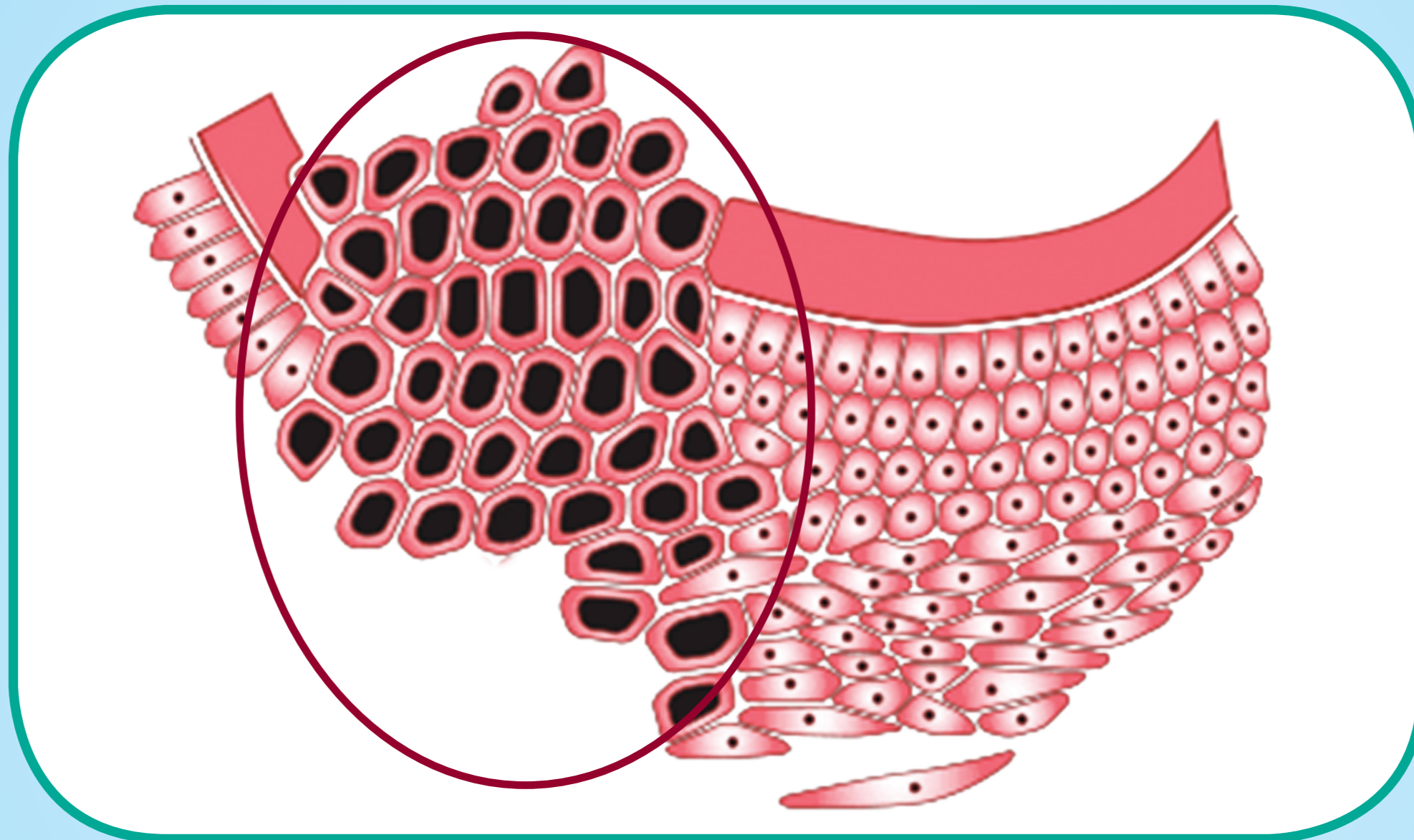

CỔ TỬ CUNG

Cổ tử cung là bộ phận thấp nhất của tử cung, thông với âm đạo.

UNG THƯ CỔ TỬ CUNG LÀ GÌ?

- Ung thư cổ tử cung là bệnh lý hình thành khi các tế bào của cổ tử cung trở thành bất thường và phát triển không kiểm soát được.
- Ung thư cổ tử cung là loại ung thư thường gặp ở phụ nữ, đứng hàng thứ hai sau ung thư vú.

UNG THƯ CỔ TỬ CUNG LÀ GÌ?

- Ung thư là căn bệnh mà các tế bào trong cơ thể sinh sôi ngoài khả năng kiểm soát.
- Ung thư cổ tử cung là bệnh lý hình thành khi các tế bào của cổ tử cung trở thành bất thường và phát triển không kiểm soát được.
- Các tế bào ung thư cổ tử cung lan tràn tới những cơ quan khác, tồn tại và phát triển tại đó gọi là di căn.

AI CÓ NGUY CƠ BỊ UNG THƯ CỔ TỬ CUNG?

- Tất cả phụ nữ đều có nguy cơ mắc ung thư cổ tử cung.
- Phụ nữ có các yếu tố nguy cơ không có nghĩa sẽ bị ung thư cổ tử cung, nhưng sẽ có nhiều khả năng mắc hơn.

AI CÓ NGUY CƠ BỊ UNG THƯ CỔ TỬ CUNG?

Nguyên nhân chính gây ung thư cổ tử cung là vi rút HPV, một loại vi rút lây nhiễm rất cao qua đường tình dục.

Những phụ nữ có một trong các yếu tố sau thường có nguy cơ mắc ung thư cổ tử cung cao hơn:

- Quan hệ tình dục sớm.
- Quan hệ tình dục với nhiều người, hoặc quan hệ tình dục với người có nhiều bạn tình.
- Sinh từ 5 con trở lên.
- Viêm cổ tử cung mạn tính.
- Mắc các nhiễm khuẩn lây truyền qua đường tình dục.
- Hút thuốc lá.
- Sử dụng thuốc tránh thai đường uống kéo dài.
- Suy giảm miễn dịch (nhiễm HIV).

UNG THƯ CỔ TỬ CUNG CÓ TRIỆU CHỨNG GÌ?

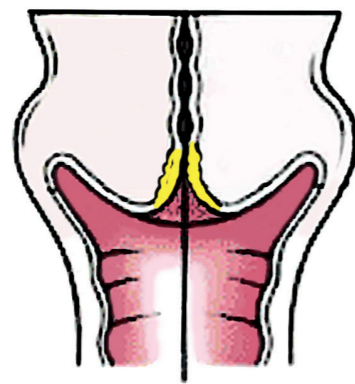

- Ở giai đoạn sớm không có triệu chứng rõ ràng.
- Ở giai đoạn sau: Ra nhiều khí hư, có thể kèm theo ra máu âm đạo bất thường, đau mơ hồ vùng khung chậu, thắt lưng. Có thể đau bụng khi giao hợp, đi tiểu.

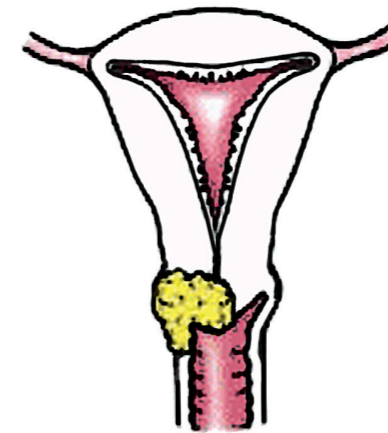
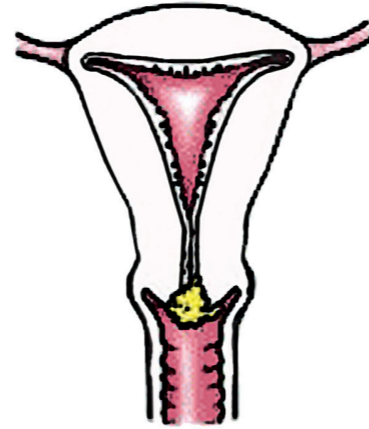
UNG THƯ CỔ TỬ CUNG CÓ TRIỆU CHỨNG GÌ?

- Ở giai đoạn sớm không có triệu chứng rõ ràng nên khó phát hiện.
- Giai đoạn sau: Ra nhiều khí hư có mùi hôi hoặc không, có thể kèm theo ra máu âm đạo.
- Ra máu bất thường như chảy máu âm đạo sau khi quan hệ tình dục, chảy máu giữa hai chu kỳ kinh, chảy máu sau mãn kinh. Ra máu nhiều hơn trong chu kỳ kinh, chảy máu sau khi khám phụ khoa.
- Đau mơ hồ vùng khung chậu, thắt lưng, đau do xâm lấn bàng quang, trực tràng,...
- Có thể đau bụng trong khi giao hợp hoặc khi đi tiểu.

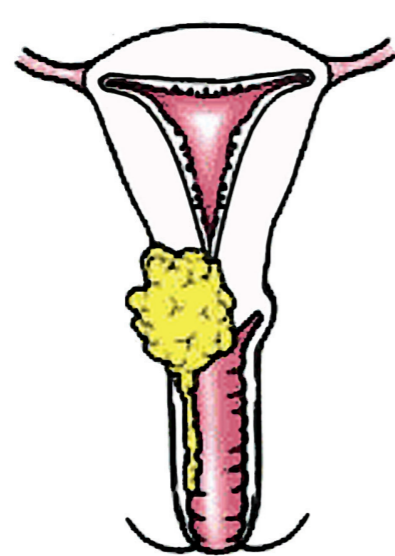
CÁC GIAI ĐOẠN TIẾN TRIỂN CỦA UNG THƯ CỔ TỬ CUNG

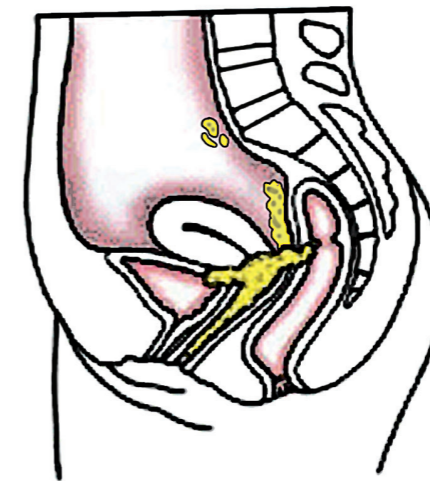
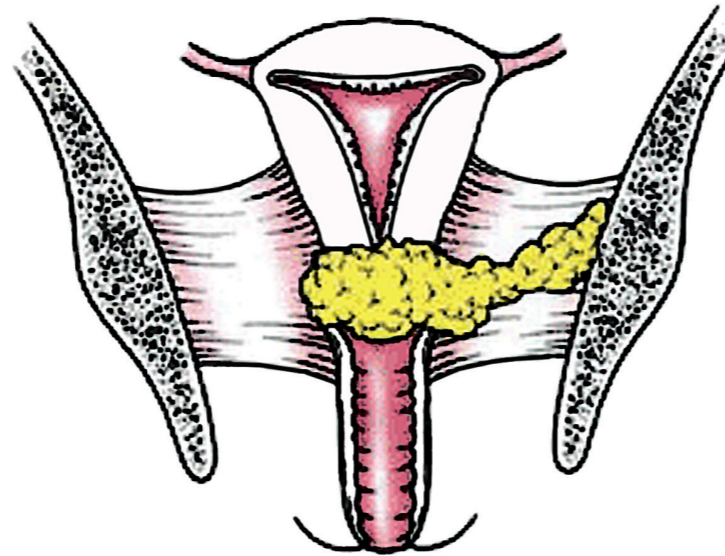
Giai đoạn 1

Giai đoạn 2

Giai đoạn 3

Giai đoạn 4

CÁC GIAI ĐOẠN TIẾN TRIỂN CỦA UNG THƯ CỔ TỬ CUNG

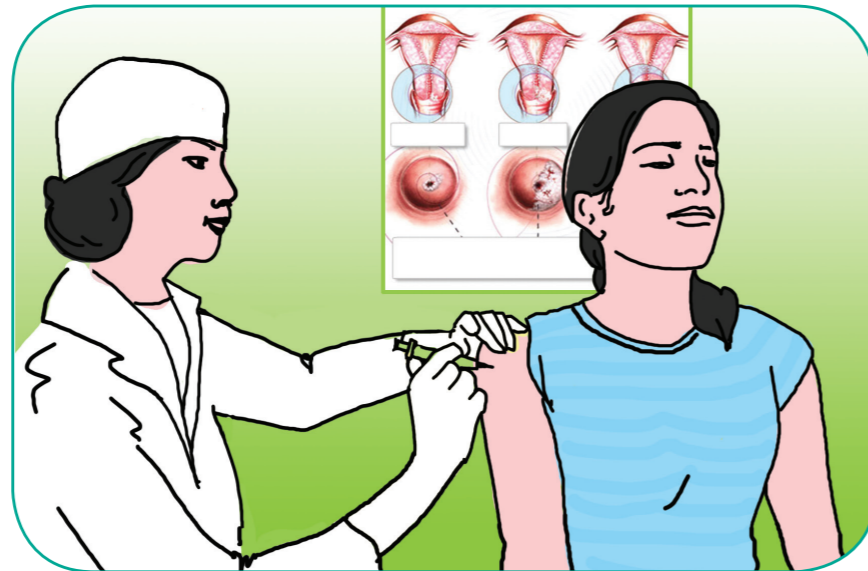
Giai đoạn 1: Tế bào ung thư còn khu trú ở cổ tử cung.

Giai đoạn 2: Tế bào ung thư đã vượt ra ngoài phạm vi của cổ tử cung, xâm lấn vào âm đạo nhưng chưa tới 1/3 phần âm đạo phía dưới hoặc bắt đầu xâm lấn vào các phần xung quanh tử cung.

Giai đoạn 3: Tế bào ung thư đã xâm lấn vào thành khung chậu hoặc 1/3 phần âm đạo phía dưới.

Giai đoạn 4: Tế bào ung thư đã xâm lấn vào niêm mạc bàng quang, trực tràng và/hoặc đã di căn xa đến các cơ quan khác trong cơ thể.

CÓ THỂ PHÒNG UNG THƯ CỔ TỬ CUNG BẰNG CÁCH NÀO?

- Ung thư cổ tử cung là bệnh có thể phòng được.
- Đừng e ngại hay xấu hổ khi đi khám phụ khoa!

CÓ THỂ PHÒNG UNG THƯ CỔ TỬ CUNG BẰNG CÁCH NÀO?

Có thể phòng ung thư cổ tử cung bằng cách:

- Tiêm vắc xin phòng HPV cho những phụ nữ/bé gái chưa có quan hệ tình dục. Với hai loại vắc xin đang có trên thị trường hiện nay sẽ phòng được hai loại vi rút chủ yếu có khả năng gây ra 70% các trường hợp ung thư cổ tử cung.
- Giảm các yếu tố nguy cơ và thực hiện lối sống lành mạnh như không hút thuốc lá, chung thủy và sử dụng bao cao su khi quan hệ tình dục, thực hiện kế hoạch hóa gia đình.
- Khám phụ khoa định kì mỗi năm 1 lần khi đã có quan hệ tình dục.
- Khám sàng lọc và điều trị các tổn thương cổ tử cung (như lộ tuyến, viêm mạn tính cổ tử cung, polyp cổ tử cung, sùi mào gà,...)

KHÁM SÀNG LỌC ĐỂ DỰ PHÒNG UNG THƯ CỔ TỬ CUNG

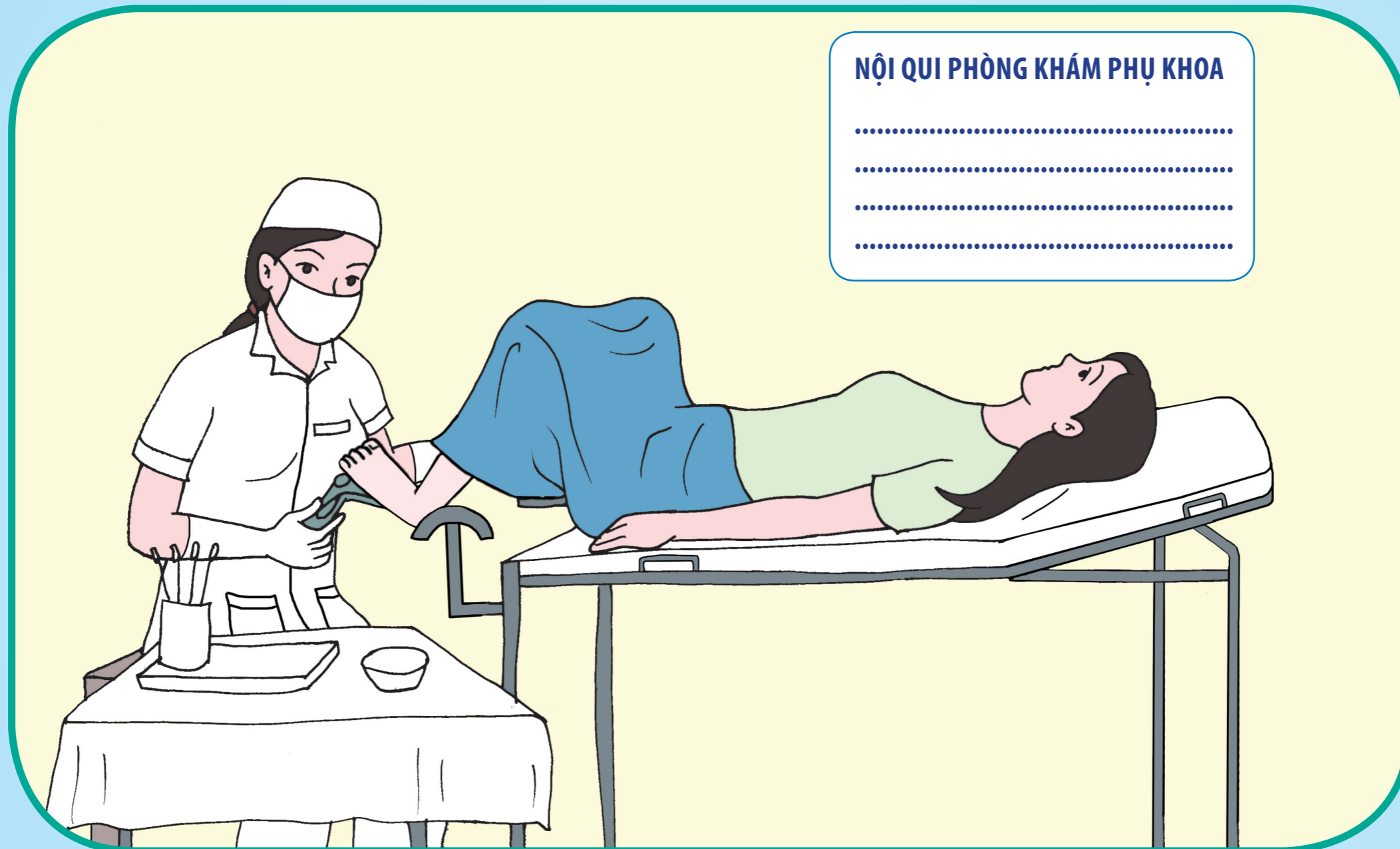
- Ung thư cổ tử cung là căn bệnh ung thư của phụ nữ dễ dự phòng nhất nếu được khám sàng lọc thường xuyên.
- Ung thư cổ tử cung có thể chữa khỏi nếu được phát hiện sớm và điều trị kịp thời.

KHÁM SÀNG LỌC ĐỂ DỰ PHÒNG UNG THƯ CỔ TỬ CUNG

Phụ nữ trong độ tuổi 21-70, đã quan hệ tình dục cần được khám sàng lọc, trong đó ưu tiên nhóm nguy cơ 30-50 tuổi:

- Độ tuổi 21-29: sàng lọc 2 năm một lần.
- Độ tuổi 30-70: sàng lọc 2 năm một lần; sau 3 lần xét nghiệm liên tiếp có kết quả âm tính thì sàng lọc 3 năm một lần.

SÀNG LỌC UNG THƯ CỔ TỬ CUNG ĐƯỢC TIẾN HÀNH NHƯ THẾ NÀO?

- **Tại các trung tâm y tế cơ sở: Các bất thường được xác định bằng nghiệm pháp axit axêtic (VIA) hoặc VILI.**
- **PAP được làm tại những cơ sở y tế có phòng xét nghiệm tế bào giải phẫu bệnh.**

SÀNG LỌC UNG THƯ CỔ TỬ CUNG ĐƯỢC TIẾN HÀNH NHƯ THẾ NÀO?

1. Quan sát cổ tử cung với axit axêtic (VIA)

Thầy thuốc sẽ sử dụng dung dịch axit axêtic bôi lên bề mặt cổ tử cung để phát hiện vùng trắng bất thường ở vùng chuyển tiếp.

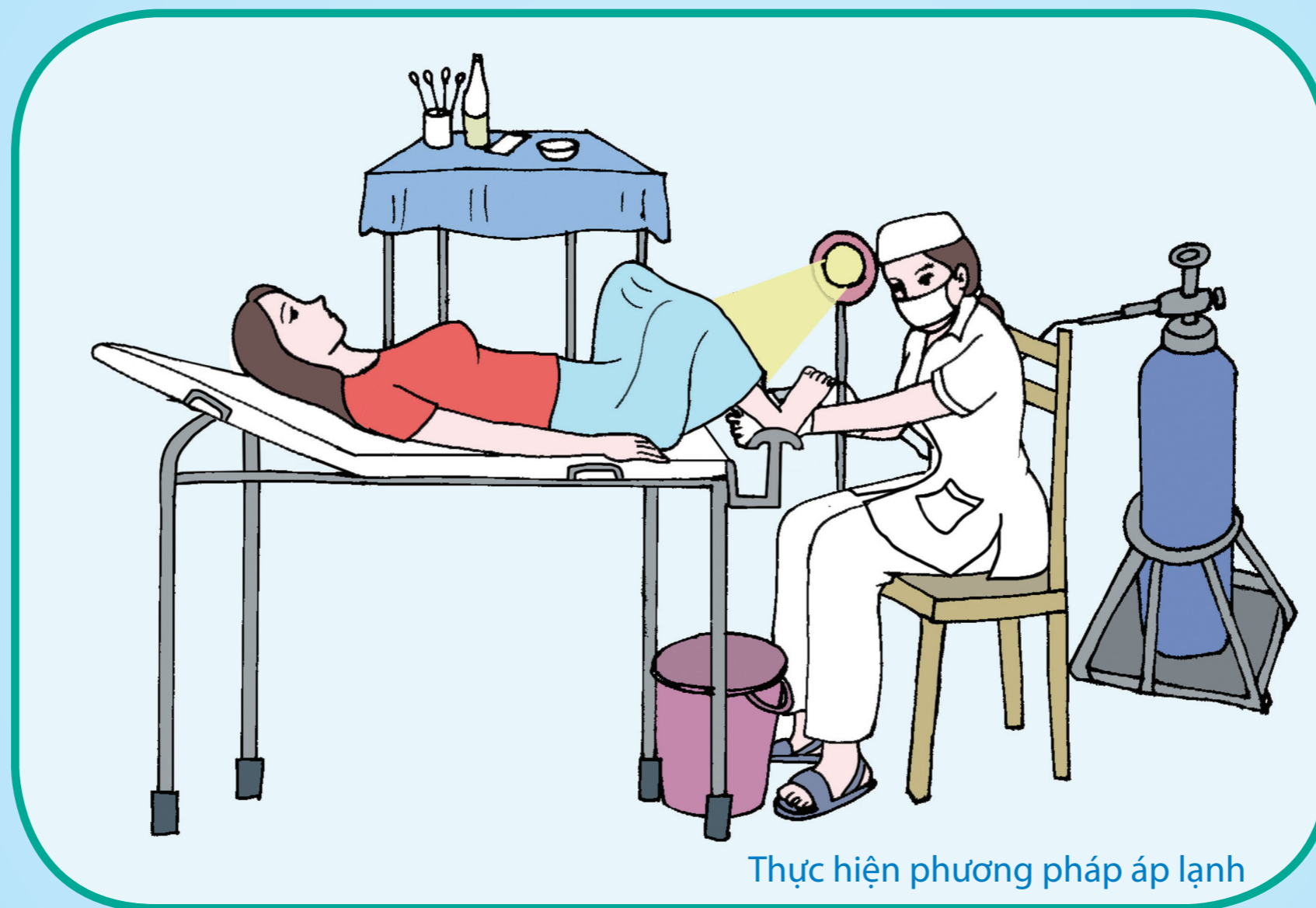
2. Quan sát cổ tử cung sử dụng lugol (VILI)

Thầy thuốc dùng dung dịch lugol bôi lên bề mặt cổ tử cung để phát hiện các vùng không bắt màu.

3. Xét nghiệm tế bào cổ tử cung (PAP)

Thầy thuốc dùng dụng cụ để lấy ra các tế bào cổ tử cung và soi dưới kính hiển vi để xác định mức độ tổn thương của tế bào cổ tử cung và ung thư giai đoạn đầu.

KHI KHÁM SÀNG LỌC CHO THẤY CỔ TỬ CUNG CÓ DẤU HIỆU BẤT THƯỜNG

Thực hiện phương pháp áp lạnh

Tùy theo mức độ tổn thương được phát hiện và điều kiện của từng cơ sở y tế mà người bệnh sẽ được làm thêm các xét nghiệm cần thiết và điều trị.

KHI KHÁM SÀNG LỌC CHO THẤY CỔ TỬ CUNG CÓ DẤU HIỆU BẤT THƯỜNG

- Nếu xét nghiệm VIA, VILI dương tính, tổn thương nhỏ, không nghi ngờ ung thư: chuyển lên tuyến huyện điều trị bằng áp lạnh. Nếu tổn thương lớn hoặc nghi ngờ ung thư, chuyển lên tuyến tỉnh, hoặc trung ương.
- Tại tuyến tỉnh: làm thêm xét nghiệm khác như xét nghiệm tế bào và soi cổ tử cung hoặc sinh thiết nếu có chỉ định. Điều trị bằng áp lạnh hoặc sử dụng vòng điện (LEEP). Nếu nghi ngờ ung thư, chuyển tuyến trung ương.
- Tại tuyến trung ương: tiến hành khám phụ khoa và điều trị viêm âm đạo (nếu có). Làm các xét nghiệm tế bào, soi cổ tử cung, sinh thiết. Nếu không nghi là ung thư, tiến hành điều trị bằng áp lạnh hoặc sử dụng vòng điện (LEEP). Nếu xác định ung thư, điều trị bằng phẫu thuật hoặc tia xạ.

CHUYỂN TUYẾN ĐIỀU TRỊ

Khi có chỉ định của thầy thuốc, người bệnh cần đi khám tuyến trên càng sớm càng tốt. Ở giai đoạn 1, tỉ lệ khỏi bệnh gần như hoàn toàn nếu điều trị kịp thời.

CHUYỂN TUYẾN ĐIỀU TRỊ

- Nếu được chuyển lên tuyến trên, người bệnh cần đi khám càng sớm càng tốt.
- Không đi khám khi đang có kinh.
- Nên có chồng hoặc người thân đi cùng để cùng tìm hiểu tình trạng bệnh và hỗ trợ tinh thần cho người bệnh.
- Người bệnh có thể liên hệ lại với cơ sở y tế để hỏi về những vấn đề chưa hiểu rõ hay gặp khó khăn trong việc đi khám tại cơ sở y tế tuyến trên.

CÁC ĐỊA CHỈ KHÁM SÀNG LỌC SỚM:

Các Trung tâm/Bệnh viện Ung bướu và Bệnh viện Phụ sản Trung ương:

- **Bệnh viện K Trung ương**
43 Quán Sứ, quận Hoàn Kiếm, Hà Nội
- **Bệnh viện Ung bướu Hà Nội**
42A phố Thanh Nhàn, quận Hai Bà Trưng, Hà Nội
- **Bệnh viện Ung bướu thành phố Hồ Chí Minh**
Số 3 Nơ Trang Long, phường 7, quận Bình Thạnh, tp. HCM
- **Khoa Ung bướu, Bệnh viện E**
87 đường Trần Cung, quận Cầu Giấy, Hà Nội
- **Trung tâm Ung bướu và Y học hạt nhân, Bệnh viện Bạch Mai**
78 đường Giải Phóng, Phường Mai, quận Đống Đa, Hà Nội
- **Bệnh viện Phụ sản Trung ương**
43 Tràng Thi, quận Hoàn Kiếm, Hà Nội

Tỉnh Đắk Lắk:

- **Khoa Ung Bướu, Bệnh viện Đa khoa tỉnh Đắk Lắk**
2 Mai Hắc Đế, tp. Buôn Ma Thuột, tỉnh Đắk Lắk
- **Trung tâm Chăm sóc Sức khỏe Sinh sản tỉnh Đắk Lắk**
63 Lê Duẩn, tp. Buôn Ma Thuột, tỉnh Đắk Lắk
- **Khoa Phụ sản, Bệnh viện Đa khoa tỉnh Đắk Lắk**
2 Mai Hắc Đế, tp. Buôn Ma Thuột, tỉnh Đắk Lắk

CÁC ĐỊA CHỈ KHÁM SÀNG LỌC SỚM:

Tỉnh Thái Nguyên:

- **Khoa Ung bướu, Bệnh viện Đa khoa Trung ương Thái Nguyên**
479 Lương Ngọc Quyến, Phan Đình Phùng, tp. Thái Nguyên
- **Trung tâm Ung bướu, Bệnh viện C, Thái Nguyên**
Phường Phố Cò, thị xã Sông Công, tp. Thái Nguyên, tỉnh Thái Nguyên
- **Trung tâm Chăm sóc Sức khỏe Sinh sản tỉnh Thái Nguyên**
Phường Túc Duyên, tp. Thái Nguyên, tỉnh Thái Nguyên
- **Khoa Sản, Bệnh viện A, Thái Nguyên**
Phường Thịnh Đán, tp. Thái Nguyên, tỉnh Thái Nguyên

Thành phố Cần Thơ:

- **Bệnh viện Ung bướu tp. Cần Thơ**
4 Châu Văn Liêm, An Lạc, quận Ninh Kiều, tp. Cần Thơ
- **Khoa sản, Bệnh viện Đa khoa tp. Cần Thơ**
106 đường CMT8, phường Cái Khế, quận Ninh Kiều, tp. Cần Thơ
- **Trung tâm Chăm sóc Sức khỏe Sinh sản tp. Cần Thơ**
69 Hùng Vương, phường Thới Bình, quận Ninh Kiều, tp. Cần Thơ